

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка**

Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин

Кафедра філософії та соціальних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія науки

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

мова навчання: українська

УХВАЛЕНО

на засіданні кафедри

філософії та соціальних наук

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Філософія науки
Викладач	Зленко Наталія Миколаївна Денєжніков Сергій Сергійович
Профайл викладача	
Контактний тел.	(0542) 68-59-77
E-mail:	tokarenkonat@gmail.com intercoop@sspu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	Консультації проводяться у четвер о 13:00 год.; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або ДЗВОНИТИ.

Анотація до дисципліни

Філософія науки є дисципліною, обов'язкової складової навчального плану. Дисципліна «Філософія науки» спрямована на підготовку магістрантів як фахівців у сфері науково-дослідної роботи, зокрема, має сприяти глибокому усвідомленню сутності наукового пізнання, аналізу науки як специфічного знання, духовного виробництва і соціального інституту, а також дисципліна ознайомить із загальними закономірностями розвитку науки, її структурою, рівнями, методологією і методами наукового пізнання.

Зазначений курс спрямований на розвиток здатності самостійно набувати і удосконалювати практичних навичок проведення наукового дослідження з використанням відповідних методів пізнання та з отриманням певних наукових результатів з метою досягнення інновацій в аспекті досліджуваної наукової проблеми.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у магістрантів цілісного світогляду, розуміння специфіки філософії науки як особливого типу гуманітарного знання, основних характеристик історичного розвитку напрямків філософії науки, а також методологічних, структурних, світоглядно-ціннісних засад й особливостей наукового пізнання, а також формування методологічної культури і розвиток самостійного, творчого стилю мислення магістрантів. У процесі досягнення цієї мети реалізуються когнітивні, комунікативні, та розвиваючі цілі, які полягають в удосконаленні й подальшому розвитку знань.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- усвідомлення соціальних процесів в житті людини, що зумовили виникнення наукового типу світогляду;
- ознайомлення з досягненнями світової та вітчизняної наукової думки через призму аналізу основних типів наукової раціональності;
- критичне осмислення подій та явищ наукового життя, використання філософської рефлексії для формування власної наукової світоглядної парадигми;
- використання філософської методології в оформленні матеріалу власного наукового дослідження.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2021
Освітній ступінь	магістр
Курс навчання	1
Семестр	2
Формат курсу	очний/заочний
Обов'язкова /вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів/годин	3/90
Кількість розділів	2
Форма контролю	залік
Лекції	16/4
Практичні заняття	12/4
Консультації	2
Самостійна робота	60/82

Тематичний план вивчення дисципліни

Розділ 1. Історія науки та структура наукового пізнання

Тема 1. Філософія науки як специфічний тип знання: онтологічний, гносеологічний, епістемологічний вимір

Тема 2. Виникнення науки та основні етапи її розвитку

Тема 3. Структура наукового знання.

Тема 4. Методологія пізнання наукової діяльності

Тема 5. Філософські засади класифікації наук

Розділ 2. Динаміка науки. Основні типи наукової раціональності

Тема 6. Основні концепції філософії науки

Тема 7. Наука як тип раціональності. Історична зміна типів наукової раціональності

Тема 8. Філософська рефлексія сучасного етапу розвитку науки

Тема 9. Філософські проблеми природознавства

Тема 10. Філософські проблеми соціально-гуманітарних наук

Тема 11. Аксиологічний вимір науки: проблема відповідальності вченого

Результати навчання за дисципліною

Знання	ПРЗ-1	Знати сутність основних категорій філософії науки та географії, сучасні досягнення в їх предметній області та розуміти важливість майбутньої професійної діяльності у контексті загальноісторичного процесу
	ПРЗ-12	Знати загальні закономірності і тенденції наукового пізнання, як особливої діяльності по творенню нових знань
Уміння	ПРУ-5	Вміти застосувати навички дослідницької діяльності у вивченні природних і суспільних географічних об'єктів і явищ, у вирішенні важливих професійних проблем
	ПРУ-11	Вміти використовувати теоретичні узагальнення та методологічні принципи для встановлення теоретичної достовірності нових географічних теорій, концепцій, доктрин, гіпотез, методів та їхньої науково-практичної перспективності
Комунікація:	ПРК-2	Проявляти професійну толерантність до виявлення альтернативних принципів

Політика дисципліни

Дисципліна включає лекційні, семінарські (практичні) заняття та самостійну роботу здобувача. На семінарському занятті викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних питань, що стосуються історико-філософського, науково-пошукового дискурсу і формує вміння та навички критичного мислення на основі одержаної інформації.

Вивчення навчальної дисципліни потребує: підготовки до практичних занять; роботи з інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, самостійної роботи, виконання тестових завдань.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме знання: понятійно-термінологічного апарату дисципліни; володіння знаннями теоретичних запитань кожної теми та вміння використання їх на практиці. Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

У процесі опанування дисципліни студентам забороняється: запізнюватися; пропускати заняття без поважних причин; використовувати інформаційні матеріали з мережі Internet при виконанні самостійних завдань без коректних посилань відповідно до наукових стандартів; використовувати гаджети та інформаційні джерела під час виконання контрольних завдань в аудиторії; перебивати викладача чи студента під час їх промови; використовувати сленг, нецензурну лексику чи лайку. Етичною основою педагогічного спілкування визнаються суб'єкт-суб'єктні відносини, в яких кожен учасник процесу має рівні права на участь в освітньому процесі, тому педагогічний діалог має будуватися на поважній взаємодії викладач-студент та прийнятті буд-яких позицій на умовах їх обґрунтованості та доведеності, а також толерантного ставлення до учасників навчального процесу іншої релігійної конфесії, національної ідентичності, політичних уподобань тощо.

Магістранти зобов'язані дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід.

Академічна доброчесність

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи магістрантів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших магістрантів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних (семінарських) заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, реферати, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних (семінарських) заняттях.

Методи навчання дисципліни «Філософія науки» які застосовуються на заняттях, включають:

- загальнологічний: аналіз та синтез (дані методи є базовими, а спектр їх застосування широким: аналіз структури історії філософії науки, синтез при виокремленні спільних філософських розділів) - філософський: герменевтичний (застосовується для інтерпретації текстів мислителів), структурний (вживається для конструювання цілісної структури філософського знання);

- загальнонауковий: компаративний (використовується задля порівняння специфіки різноманітних ідей, парадигм та дискурсів). - частково-пошуковий (евристичний) метод полягає в організації активного пошуку вирішення навчально-пізнавальних завдань, які сформульовані викладачем чи самостійно аспірантом;

- інтерактивні методи створюють умови для розв'язання навчальних завдань у режимі бесіди, діалогу, під час яких вирішуються наступні завдання: розвиває комунікативні вміння і навички, допомагає встановленню емоційних контактів; вирішує інформаційну задачу, розвиває наукові вміння й навички (аналіз, синтез, постановка цілей та ін.); забезпечує виховну мету, привчаючи працювати в команді, прислухатися до чужої думки;

- аналітичний навчання передбачає виділення з цілого окремої частини, шляхом осмисленого сприйняття інформації, виділення суттєвих ознак і відношень, поділ на елементи і знаходження вихідної структурної одиниці; осмислення зв'язків, їх синтез;

- індуктивний метод в умовах навчання передбачає постановку проблемних завдань, які вимагають самостійних міркувань від окремих положень до загальних висновків.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

У процесі викладання також використовується сукупність відповідних загальних методологічних принципів: історизму, об'єктивності, зіставлення, порівняння, детермінізму, загального зв'язку і розвитку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; написання рефератів; підготовка доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в журналі обліку роботи

викладача. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

Вид контролю – залік. Семестровий залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка обраховується в кінці семестру як сума балів за виконання всіх видів робіт. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Структура проведення семестрового контролю відображається та доводиться до відома магістрантів на першому занятті.

Для магістрантів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії за обов'язкової присутності студента. Для складання підсумкового контролю студентами заочної форми навчання розробляються тести або контрольні роботи з відкритими питаннями. У відповідності до вимог, об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача здійснюється наступним чином: під час складання заліку з дисципліни кожен студент отримує завдання (тест або контрольну роботу). До залікової оцінки включається виконання самостійної роботи студента, яку він отримав під час попередньої сесії. Форма проведення: письмово-усна.

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЕКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок. Оцінка « відмінно » виставляється за повні, систематичні, логічно викладені знання. Студент повинен розуміти суть філософської парадигми кожної історичної епохи, місце в ній конкретних представників філософської думки, коло їх ідей і суть їх внеску в розвиток філософії. Він повинен володіти категоріальним апаратом, навичками логічного доведення, мати власну позицію по суті поставлених питань.
В	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками. Оцінка « добре » передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не

	завжди чітке.
C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок. Оцінка « добре » передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків. Оцінка « задовільно » виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям. Оцінка « задовільно » виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
FX	Кредит не зараховано. Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка « незадовільно » виставляється студенту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем та понять курсу філософії, не орієнтується в змістові основних епох розвитку філософської думки.
F	Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.

Розподіл балів, які отримують магістранти

Поточний контроль								Підсумко ва контроль на робота	Контроль самостійної роботи	Сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2						
T 1	T 2	T 3	T 4	T 6	T 7	T 8	T 11			
5	5	5	10	5	5	10	5	10	40	100

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна

1. Кузь О.М. Філософія науки : навчальний посібник / О. М. Кузь, В. Ф. Чеш-ко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с.
2. Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження : навч.- метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Doctor of Philosophy» (PhD) / І. Г. Утюж [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. – 76 с.
3. Ханстантинов В.О.Х19 Філософія науки: курс лекцій / В.О. Ханстантинов. – Миколаїв: МНАУ, 2017. – 188 с.
4. Філософія освіти і науки: навч. посіб. / І. С. Алексейчук та ін. Слов'янск, 2019.

Додаткова

5. Бесов Л. М. Наука і техніка в історії суспільства : навч. посіб. / Л. М. Бесов. - Х. : Золоті сторінки, 2011. – 464 с.

6. Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. Вид. 2-ге, випр. та допов.- Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. - 306.

7. Чичкина В.Г. Философия и история науки: учебное пособие [для аспирантов и соискателей ученой степени кандидата наук: (тестовые задания, задачи, криптограммы)] / В.Г. Чичкина; М-во образования и науки Рос. Федерации, Казан. гос. архитектур.-строит. ун-т. – Казань : [КГАСУ], 2010. – 74 с.

Програмне забезпечення та інтернет-ресурси

<http://philosophy.pu.ru/index.php?id=349>

<http://philosophy.pu.ru/index.php?id=130#humanities>

<http://metod.philos.rsu.ru/umat.htm>

<http://www.humanities.edu.ru/db/sect/46/5>

<http://philosophy.mipt.ru/textbooks/uchebnikonline/>

<http://www.mipt.ru/study/diff/phylosogy/phyhistory.html>

<http://elibrary.ru/defaultx.asp>